

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus III. Eadem lex reflexa, & consequens nostros errores, alia item ratione ineluctabili, absurda, & impossibilis demonstratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

esse, homini ex se parato ad perpetrandum majus peccatum, consulere, ut non illud, sed minus aliud perpetret, si quidem aliter averti non possit ab iniquo illo proposito majoris peccati patrando.

59. Haud credimus, Doctores, præsertim graves, & scholasticos, qui opinionem illam tenuerunt, egisse de consilio verè tali, nimirum practico, & inductivo ad committendum minus peccatum, etiam ex fine majoris vitandi; sed de consilio purè speculativo, atque permissivo duntaxat: videlicet, ut liceat illi obstinato homini objicere, aut proponere, peccatum minus, non eo fine, ut illud exequatur, sed unice ut abstineat à peccato majori, quanvis consulens timeat, aut prævideat, fore ut alter committat minus peccatum; tunc enim consulens nihil malum intendit, neq. aliud sequitur ex illius consilio, quàm fuga majoris peccati: peccatum autem minus unice sequitur ex malitia peccantis; à consulente verò solùm permittitur ex rationabili, & honesta causa: unde absolutè consilium ejusmodi (si consilium dici mereatur) censeri debet honestum, ac laudabile.

60. Quidquid verò de hoc sit, (quod per se satis verosimile est) opinio illa in primo sensu accepta valde displicet nobis, nec ab aliquo Theologo debet probari: quia ex nullo prorsus fine, quantunvis optimo, & honestissimo, amare licet, vel in se, vel in alio, ne dum procurare, aut intendere, vel minimum malum morale. Utrique illa sententia, *Non est faciendum malum, ut veniat bonum*, de malo morali intellecta, est in moralibus principium plusquàm certum nullam omninò exceptionem admittens, & rationis lumine notum; quod enim malum moraliter est, nunquam potest honestè eligi ex fine aliquo cogitabili, aliàs esset moraliter malum, & bonum, indeque in ipsis terminis implicaret.

ARTICULUS III.

Eadem lex reflexa, & consequens nostros errores, alia item ratione ineluctabili, absurda, & impossibilis demonstratur.

61. **P**onimus legem istam Terilli novā, ut ab ipsomet ponitur, ita videlicet relaxativam legis di rectæ, & antecedentis, ut hæc reverà non extendatur ad prohibendam illam actionem, quæ per legem reflexam consulitur, aut imperatur; sed potiùs talis actio pro illo homine, & pro his circumstantiis, pro quibus reflexè præcipitur, re ipsa excepta sit à lege Dei primaria, ac directæ, neque sit objectum ipsius. Ita debere adstrui legem reflexam, Terillus ipse, ut vidimus, & probat, & ut certum supponit. Et reverà non posse aliter fingi, vel cogitari, evidens est, vel ex proximè dictis, alioqui Deus verè moveret, vel positivè induceret hominem ad violandam legem suam divinam primariam, & antecedentem, essetque verus, ac proprius auctor actionis, per quam homo facit re ipsa contra Dei voluntatem summè averfantem talem actionem, & prohibentem ipsam, per se sub pæna damnationis aternæ; quæ certè si non sint repugnantia, nihil jam poterit cogitari repugnās.

§. I.

Præfata lex tantum abest, ut proficiat ad rectam cōscientiam formandam juxta principia novi Probabilismi, ut ipsos potiùs Probabilistas ad evidentem cogat contradictionem; præcipue vero Terillum ipsum hujus novæ legis auctorem.

62. **T**erillus legem suam reflexam extendens, ut jam vidimus, ad suppositionem erroris, etiam vincibilis, ac voluntarii consequenter, immò à fortiori, negare de-

debet, actum quemcunque procedentem ex tali errore, prohiberi re ipsa lege directa ex prædicta suppositione, alias Deus reflexè consuleret, atque præciperet violationem formalem, ac voluntariam legis directæ suæ, quod horrendum est dictu, & Catholicis auribus non tolerabile.

63. Aliunde verò ejusmodi exceptio ignorantiae peccata verè talia, quæ, salva fide, aut saltem salva Theologia, à nemine possunt negari, planè, ac plenè de medio tollit; quomodo nanque verè peccatum erit opus nulla lege prohibitum, immò verò conforme positivæ Dei voluntati? Ut summum dici poterit malum, sive peccatum extrinsecè duntaxat, ac purè denominativè, ut Terillus tandem fatetur (cui plures sub his terminis Recentiores subscribunt), idest, non verè, sed nomine tenus; nempe opus in se bonum, laudabile, & honestum moraliter; procedens tamen tanquam ex causa ex aliquo peccato præcedenti; quod ingens aliud portentum est, sed cui multa similia ex propria sua indole modernus ferat Probabilismus. Utrâlibet Terillus viam eligat, non viæ se, sed præcipitio dabit.

64. Cæterum, ut magis mireris, non alterutram eligit, sed utranque; dum ex una parte contendit, opus elicitum ex errore vincibili *conformari cum aliqua Dei voluntate, saltem per accidens obligante, aut consulente*, adeoque non esse peccatum, nisi denominativè tantummodò, ut frequenter docet, & repetit: ex altera verò fatetur, *Si dictamen (errorneum) conscientia permittentis sit vincibile, utique, qui sequitur tale dictamen, non facit opus bonum, sed peccat*. Attende, Lector, Theologiam benignam, & coherentiam doctrinæ ejus: nempe opus procedens ex errore vincibili, non est opus bonum, sed peccatum: at simul est honestum, Deoque placens; nam *conformatur cum aliqua Dei voluntate, saltem per accidens obligante, aut consulente, &*

certum est (Terillo docente), *actum conformem legi æternæ existenti per accidens, esse honestum, Deoque placere, quavis objectum, quod ponit, non conformetur legi æternæ, quæ per se disponit de rebus*. Hæc Terillus. Quid possumus objicere ipsius benignæ Theologiæ ultrò admittenti peccatum honestum, Deo placens, & ita placens, ut illud etiam præcipiat, aut consulat? Tot, & tanta Terillus miscet absurda, etiam apertè secum pugnantia, ut modernum sustineat Probabilismus.

65. Modò verò propositam assertionem sub terminis præsentis controversiæ, & in sensu, quo Recentiores benignam suam sententiam defendunt, facilè demonstrare promptum est.

Equidem juxta alteram viam, seu modum formandi conscientiam, nimirum contra propriam opinionem actu existentem in mente operantis, facillimè ostenditur sic. Qui contra propriam suam opinionem actualem de parte minùs tuta, format conscientiam, opinatur actu directè, contractum, v.g., quem init, secundum se, & intrinsecè malum esse, atque adeò re ipsa per legem aliquam sibi prohibitum. Aliundè verò, inspecta opinione contraria, reflexè judicat certò, & indubitanter, eundem hunc contractum sibi absolute licitum esse. Ergo judicat certò dari legem reflexam sibi approbantem talem contractum. At, qui judicat dari legem reflexam contractum hîc, & nunc approbantem, judicare tenetur, contractum nulla lege esse sibi prohibitum, quia lex illa reflexa, teste Terillo ipsius inventore, contradictoriè opponitur omni legi prohibenti contractum pro illis circumstantiis: ergo judicare tenetur, contractum pro eisdem circumstantiis esse per legem aliquam, & non esse sibi prohibitum: ergo cogitur necessario ad evidentem contradictionem.

66. Juxta alteram verò Reflexi-

H h sta-

Idem Terillus q. 28. de consensu. 12.

Terill. 2. p. de Regu. mo. q. 62. n. 20.

starum viam, seu modum formandi conscientiam, videlicet contra opinionem operanti probabiliorem de intrinseca contractus inhonestate, eodem argumento contradictio vincitur: quia, licet operans actu non iudicet, contractum esse re ipsa injustum; iudicat tamen verosimilius esse, quod injustus re ipsa sit, & directe lege prohibitus; aliunde verò certo iudicare tenetur, nulla lege directe prohiberi, quia certo iudicat, eundem contractum approbari lege reflexa condictione opposita legi directæ: ergo iudicare tenetur verosimilius esse dari legem directam prohibentem illum contractum, & simul certum esse non dari, quæ non est minus evidens contradictio.

§. II.

Evasio Recentiorum ex doctrina Terilli longe singularissima.

67. **A**D hæc adeo patentia Probabilistæ, qui le viter controversiam istam tractarunt, quique artificium sententiæ benignæ intimius, ac subtilius penetrare, vel non valuerunt, vel non curaverunt, non video, quid reponere, vel apparenter, possint.

Terillus, qui modernum Probabilismum, informem olim, & impolitam molem, in novam quandam formam construxit, multa subtiliter excogitavit, quibus adversis posset utcumque oppugnationibus obviare. Sed verò nemini venisset in mentem q. 30. de consc. proba. ac sæpè aliàs repetit, & statuit absque aliqua omnino probatione, nec ullo alio fundamento subnixam, quam necessariæ cujusdam connexionis, inevitabilisque sequelæ ex ipso suo Probabilismo, qui, licet adeo recens, major tamen est natu, & antiquior re ipsa principiis omnibus, quibus à Recentioribus propugnatur, ut sæpius jam advertimus, & ostendimus,

& supra generaliter notabamus.

68. At ergo Terillus (quod jam item superius insinuavimus), opinionem probabilem, qua quis directe iudicat, objectum esse illicitum, licet videatur assertio absoluta, & quæ absolutis verbis proferatur, retamen ipsa intus, & in mente habere sentium non prorsus absolutum, sed virtualiter saltem, æquivalenterve conditionatum. Sed præstat ipsa dare Terilli verba, ne quid fortasse imponere videamur.

Aliquando (inquit ipse) per propriam sententiam solum speculative affirmamus aliquid esse illicitum; tunc scilicet, quando ita de illo enuntiamus, ut existimemus, ejus inhonestatem fore certam, si veritas ipsa constaret. V.g. multi putant octo uncias esse quantitatem vetitam pro refectiuncula die jejunii vespere sumenda. Hoc dupliciter affirmari potest, primo, ut quis absolute omnino existimet, talem quantitatem esse prohibitam; secundò, ut ita solum existimet, quantitatem illam esse vetitam, ut iudicet id fore certum, si veritas rei constaret. Jam hoc secundum iudicium non est omnino absolutum, sed æquivalenter saltem conditionatum modo jam explicato. Primum iudicium excludit bonam fidem de honestate talis operis, ut ostensum est. At secundum compatitur dictamen conscientie de ejusdem honestate, nam etsi credam, nos certo scituros talem quantitatem esse nimiam, si veritas ipsa constaret, quia tamen non absolute omnino iudico verum esse, quod quantitas illa sit nimia, idè reflexè possum simul existimare, quod in hac rerum incertitudine certum sit legem nullam sufficienter promulgatam esse, quæ me arceat ad abstinendum à tali quantitate. Atque ita in hoc casu, aliisque similibus licitum est contra propriam sententiam operari. Hactenus absoluta, & decretoria verba Terilli nullâ prorsus, ut cernis, auctoritate, nulla probatione munita.

69. Ex hac verò doctrina nostro argumento facile Recentiores occurrant.

Sup. ex
trov. 8. ad
5. 21

Terill. q.
30. de con-
sc. probam.
9.

rant. Respondebunt scilicet, nullam esse contradictionem opinari directè objecti inhonestatem, aut maiorem ipsius verosimilitudinem, & simul enuntiare reflexè absoluto, ac certo iudicio ejusdem objecti honestatem; proindeque existentiam legis reflexæ ipsum vel præcipientis, vel approbantis; quia iudicium directum est virtualiter saltem cōditionatum; nec omninò absolute affirmat existentiam legis directæ prohibentis illud objectum. Iudicium verò affirmans non absolute, sed conditionatè inhonestatem alicujus objecti, non contradicit absolute iudicio de ejusdem objecti honestate, ut ex Dialectica notum est.

70. Ecce jam intimam, ac subtilissimam mirifici artificii compaginem tandem aliquando caluimus. Ecce tanti mysterii recessus abditissimos, Deo auspice, penetravimus. Ideò nempe opinio directa falsa, aut minùs probabilis operanti de honestate alicujus operationis, fundare potest legem reflexam talem operationem approbantem, proindeque conscientiam rectam, ac tutam, quia operans directè non opinatur, suam operationem esse inhonestam iudicio penitus absolute, sed virtualiter saltem conditionato. Deo sint gratiæ. Videamus attamen quid credere debeamus.

§. III.

Subtilis hac Terilli doctrina, per quam nostro argumento occurritur, non alio fundamento confecta est, quàm consequentiæ necessitate cogente, quippe quæ sit evidenter falsa ex communi mortalium sensu.

71. **N**ulla sit adeo exotica, aut irregularis opinio, ut illam cuique propugnare non liceat, si fas sit nova quæque ad ipsam sustinendam necessaria, velut indubitata principia cudere gratis, & absque aliqua probatione, immò ve-

rò contra receptam, & communem omnium doctrinam. Id equidem per se, & in quavis materia absurdum: at in doctrina fidei, & morum, non modò absurdum, sed planè intolerandum, nullus opinor sit, qui non iudicet.

Hæc est ratio, ob quam diximus, nullos magis, quàm ipsos Recentiores, Probabilissimi sui falsitatem, contra intentionem suam revelasse, & compertam mundo fecisse; sed præ cæteris omnibus Terillum, quippè qui omnium diligentissimè, ac subtilissimè controversiam versans, plurima excogitare coactus sit pro sententia benigna sustinenda, ante ipsum nunquam audita; quæ tamen ita præfidenter statuit, ac si forent principia receptissima, de quibus dubitare liceret nemini.

72. Nemo verò miretur, aut ægrè ferat, si toties de re ista Lectorem nostrum admonuerimus: ut enim, si accuratè observetur, nihil sit efficacius ad certam veritatem, quam ostendere cupimus, persuadendam: ita, nisi frequenter adnotetur, atque præ oculis semper habeatur, quàm facillime poterunt, præsertim ii, qui in rebus Theologicis magnopere versati non sunt, noxiam incauti deceptionem admittere. Et eò sanè incautiùs, atque faciliùs, quò principia recentia, ac singularia, quæ Probabilitate confingunt, perinde ac si verè principia forent à sæculis in Theologia recepta, confidentissimè passim efferunt.

73. Denique quis non hareat? Immo quis non fallatur, dum audit non vulgarem aliquem, & parùm exactum Summistam, sed Terillum, insignem planè Theologum, acutissimū virum ingenii, eximieque prudentem, eruditum, ac pium, singulis pænè paginis detonantem, se pugnare pro solidissima, antiquissima, communissima, totius Ecclesiæ doctrina, pro conscientiarum pace, pro salute animarum, quam importu-

H h 2 nif.

nisimè impediunt, in ingensque discrimen adducunt pauci quidam moderni Theologi contra communem omnium consensum, & his sexcenta alia similia? Hæc profectò, sicut viris prudentibus, & mediocriter saltem eruditis, non nisi risum movent; ita etiam incautos, & imperitos quosque facillimè deludunt, ac fallunt, maximè cum error inductus, sensus inclinationi, humanæque libertati blandiatur.

74. Jam ergo assertio nostra patet in primis ex iis, quæ diximus contròv. 8. art. 3. §. 2. ubi modum hunc opinandi conditionatum, atque restrictum, multis ostendimus nimis absurdum esse, ineptum, subdolum, & captiosum, irregularem, & incredibilem, contra communem omnium existimationem, ac praxim, alienum à Christiana sinceritate, quique præcipuè in rebus Theologicis insignia afferat moribus præjudicia.

75. Equidem, quidquid sit de circumloquiis Reflexistarum, quibus per reflexiones artificiosas rectam conscientiam formare docent contra id, quod quis judicat unicè honestum, aut judicare prudenter potest, nemo hactenus dubitavit, dum quencquam audit directè loquentem, scribentem, aut disputantem, & verbis absolutis proferentem judicium suum de actionibus humanis secundum se, & penès proprias earum naturas: nemo, inquam, quæsit, vel dubitavit, an absolutè judicet internè, tales actiones esse naturà suà, & secundum se inspectas, determinatè bonas, vel malas, idest, per legem aliquam prohibitas re ipsa, vel non prohibitas, nisi fortè aliquando suspicetur, aut timeat, ne loquens velit studiosè decipere.

76. Dicat quis absoluta, ac seria enuntiatione, *hoc, vel illud objectum natura sua malum, & illicitum est*. Rogetur, an id judicet absolutè, an conditionatè duntaxat? Certè ridebit, aut irascetur. Et jure; nam alio-

qui nihil esset hominibus absolutè credendum circa internum sensum ipsorum, nisi dum reflexè affirmaverint, se internè judicare simpliciter id ipsum, quod per verba significant. Quin immò, nec sic quidem acquiesceremus; nam de ipsa reflexa affirmatione adhuc dubitare possemus, num sensum absolutum, num restrictum, seu conditionatum haberet? Quid ineptius? Quid potest absurdius cogitari? Quid, quod magis repugnet, & humano convictui, & communi mortalium sensui?

77. Dic oro te, an hic novus, artificiosusque modus opinandi, ac loquendi, Christianam deceat sinceritatem, præsertim directorum, ac magistrorum Christiani populi, quos suo exemplo Apostolus instruit: nos, inquit, *Abdicamus oculi culta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo*. Vide, an doctrina ista conveniat cum doctrina Recentiorum? Vide, an illi, qui utantur artificiosis illis restrictionibus, quas benigna Theologia docet, *commendant semetipsos in manifestatione veritatis ad omnem conscientiam hominum coram Deo*?

78. Præterea, quando Theologi, præsertim graves, & scholastici, disputant morales quæstiones, saltem ut plurimum, ac per se loquendo, inquirunt veritatem directam, & proferunt de ipsa judicium suum, ut factò ipso constat, & Terillus sæpè fatetur, ne cogatur concedere, quòd moralis Theologia tota sit scientia reflexa, indeque totum ejus studium inutile prorsus, ac vanum, quod per legitimam consequentiam deduci, alibi fortasse ostendemus. Quæro ergo, an negantes, aliquid esse licitum, repugnent affirmantibus in eadem quæstione? Sanè Terillus negare tenetur, nisi doctrinam suam damnare velit.

79. Ratio autem in promptu est:
nam

2. Ad Corinthios 4.

nam quicumque directè probabiliter tantum opinatur aliquid esse malum, & prohibitum, non iudicat absolute, sed conditionatè duntaxat secundum Terilli doctrinam; tum, quia id generaliter probat ratio, quam affert, nempe, quòd veritas certò non constet; tum, quia sapius id docet, atque supponit, præsertim 1. p. de Regu. mo. q. 22. à nu. 4. tum, quia alioqui doctrina ipsius argumentum nostrum non solveret; Quòd enim nemo unquam formare possit conscientiam rectam, quando directè iudicat actu, vel saltem potest proximè iudicare, obiectum esse re ipsa turpe, si iudicium sit absolutum, & non saltem virtualiter conditionatum, nostro argumento evidenter convincitur. Modò sic: sed, qui negat, obiectum esse licitum, seu (quod eòdem redit) affirmat esse illicitum, & non absolute, sed conditionatè, non repugnat, aut contradicit, affirmanti absolute ejusdem obiecti honestatem, ut Terillus supponit, & ex se constat: ergo Auctores directè disputantes, & affirmantes, aliquid esse illicitum, minimè contradicunt, neque repugnant aliis Auctoribus illud ipsum negantibus, si vera est Terilli doctrina. At hoc est plusquam falsum juxta communem existimationem doctorum, indoctorum, & omnium. Est ergo falsa Terilli doctrina ex còmunì mortalium sensu.

80. Profectò, si Doctores, qui disputant quæstiones morales, & docere nos volunt, quid per se ferat voluntas divina, quidve Deus à nobis per legem suam exigit, dum negant aliquid fieri posse secundum voluntatem, & legem Dei, dum alios referunt affirmantes, dum dicunt, eos oppositum tenere, dum in quæstione illa adversarios eos appellat, dum affirmant eos deceptos, ipsosque vehementer impugnant: si per hæc, inquam, & his similia, significare nolent se illis contradicere, & contrariam sententiam se tenere, ac doce-

re, nemo ex consilio meo legeret aliquando, aut videret libros ejusmodi: immò censerem potius (nec dubito, quin mecum prudentes omnes censeant) non oblivioni tantum, sed & flammis esse tradendos, neque meliori luce dignos existimandos. Quid etenim per illos possent homines discere ad directionem suarum conscientiarum, nisi æquivocationes, confusiones, & errores quamplurimos moribus exitiales? Constans igitur est, & unanimis omnium sensus, consuetum opinandi modum, per quem Doctores, hoc nomine digni, in rebus ad conscientiam pertinentibus sententiam suam proferunt verbis simplicibus, & absolutis, esse verè, ac simpliciter absolutum, & nullo pacto conditionatum.

81. At nemo rectam potest formare conscientiam contra directam opinionem propriam, qua absolute opinatur, vel opinari proximè potest, obiectum, quod amplectitur, esse inhonestum, eò quòd saltem iudiceret verosimilius esse, quod inhonestum re ipsa sit; aliàs incideret necessariò in evidentem contradictionem, ut argumento nostro convincitur. Ergo lex reflexa Terilli, prout ab ipso instituitur, & exponitur, inutile figmentum est pro recta conscientia formanda.

82. Nec verò dicat aliquis pro Terillo, quanvis Doctores omnes ita opinentur (nimirum absolute), quando speculative, hoc est, directè disputant, & docent; aliter tamen posse, & de facto opinari, quoties agere volunt ex conscientia formata per artificium Probabilissimi contra opinionem propriam directam. tunc enim non omninò absolute, sed virtualiter saltem conditionatè, iudicare possunt, ac debent, actionem esse re ipsa malam.

83. Nemo, inquam, id dixerit: tum, quia non debent, immò nec possunt, aliter pro se ipsis, & aliter pro aliis opinari, alioqui de studio, adeoque turpiter fallerentur, aut fallerent:

rent: tum, quia si lex reflexa in hypothese nostra prorsus excludit legem directam, ut Terillus supponit, & statuit, nemo debet, aut potest, nec pro se, nec pro alio, opinari directe, objectum esse re ipsa malum iudicio penitus absoluto, alioqui iudicaret absolute, legem directam Dei prohibere re ipsa objectum illud, etiam si probabiliter honestum sit; quod est contra Terilli suppositionem, & legem reflexam evertit. At certum est, ut vidimus, Doctores omnes ita opinari, quando directe docent, ac disputant: ergo &c.

84. Ex quibus omnibus manifestè concluditur, juxta communem omnium existimationem & sensum, subtilem illam Terilli doctrinam circa directum modum opinandi, esse evidenter falsam, & quod inde consequitur (ut & Terillus fateri debet, & à nobis est demonstratum), fictitiā esse legem reflexam; prout ab ipso Terillo adstruitur, nimirum ita relaxativam legis antecedentis, ac directæ, ut hæc re ipsa non extendatur ad eventum erroris circa ipsam, invincibilis, aut probabilis.

§. IV.

Concluditur ejusdem singularis doctrina evidens falsitas ex Terillo ipso, apertè sibi ipso contradicente.

85. **S**ed quid tandiū moramur, ut demonstremus contra Terillum, id esse prorsus evidens ex communi mortalium sensu? Audi Terillum ipsum, si placet, quem pro se ipsa, & contra se ipsum, vel invitum, testem producit virtus omnipotens veritatis.

Nunquam (ait) credidissem, Theologum universaliter asserere potuisse, homines in nullo unquam casu esse posse certiores, quòd formaliter, ac imputabiliter non peccent, quàmquòd non ponant opus materialiter malum,

seu aliqua Dei lege prohibitum, nisi vidissem Celladeum li. 3. q. 6. omnimodis conari ad hoc Lectori persuadendum. Non, inquam, id unquam credidissem, quia oppositum adeò perspicuum est, ut omnibus natura lumine videatur esse notorium, nec quemquam latere possit, qui vel mediocrem attentionem adhibuerit, ut mox ostendam. Hæc Terillus, quem nunquam credidissem, sic potuisse oblivisci doctrinæ propriæ suæ, & nimis suæ, ut sibi adeò evidenter contradiceret, nisi jam causam supra notassem. Nempe Probabilistas, quò sunt doctiores, ac eruditiores, eò communis omnium, & receptissimæ doctrinæ veritas facilius reducit in viam, à qua moderni Probabilismi sui immoderatus amor abduxerat. Unde fit, ut frequentius sibi ipsis occurrant, & obviam eant, dum sæpius secum pugnantia docent.

86. Doctrina Cellæ Dei, sive Patris Elizaldi, si rigorosè nimis, ac sine ulla benignitate accipiat, quā illi semper Terillus negat, alioqui licet nimis benignus (utinam illam, passim non sinistrè intelligeret, & alienos in sensus detorqueret): illa, inquam, doctrina nobis absolute non placet, licet in sensu ab Authore intento vera sit, & de illa non pauca in libro sequenti dicemus. Terillo tamen juxta principia sua, quanvis adeò contraria principiis Cellæ Dei, omnimodis placere debuisset, nisi per oblivionem sui ipsius paruisset veritatis imperio.

87. Nam juxta Terillum, quoties quis certò judicat formaliter se non peccare, eadem prorsus certitudine judicat, se agere conformiter ad legem Dei, vel ad directam, seu potius unicam, quam admittimus omnes; vel saltem ad reflexam, quam ipse Terillus invenit. Atqui juxta Terillum, qui judicat se agere secundum legem Dei, etiam reflexam, eadem certitudine judicare potest, ac debet, se non peccare, vel materialiter; etenim lex reflexa, quæ actionem

Terill. 2. p.
de Regu.
mo. q. 40. n.
1.

nem aliquam approbat, aut permit-
tit, contradictoriè opponitur legi di-
rectæ prohibenti talem actionem;
unde, qui agit juxta legem reflexam,
Sup. a. 2. §. 1. nulli legi aterna contrariatur, nec ul-
lam, vel materialiter transgreditur,
ut Terillus supra statuebat: ergo non
minùs certus manere debet, quòd
nullam legem transgressus fuerit, ne-
que peccaverit, adhuc materialiter,
quam quòd formaliter non peccave-
rit. Quid evidentius isto discursu?

At hoc juxta Terillum est evi-
denter falsum, adeò ut *oppositum om-
nibus sit ipso natura lumine noto-
rium, neque possit quemquam latere.*
Evidens ergo est, Terillo teste, &
judice, vel ipsam Terillinam, seu
reflexam legem non dari, vel illam
non excludere legem directam circa
eandem actionem. Cùmque hoc po-
sterius sit prorsus impossibile, ut &
nos demonstravimus, & Terillus ip-
se contendit, concluditur tandem le-
gitimè ex communi mortalium,
etiam ipsius Terilli, sensu, legem re-
flexam, quam inexit in mundum,
inane quoddam esse, & implicato-
rium commentum.

ARTICULUS IV.

*Multipli praterea ratione falsi-
tas, & absurditas ejusdem re-
flexæ legis ostenditur.*

88. **P**rolixum nimis foret omnia
persequi, quæ ex hac fictitia
lege consequuntur absurda: quid
enim non sequatur ex lege divina, &
æterna, & tamen non à Deo, sed ab
homine condita? Foret item, ut reor,
supervacaneus labor, si veritatem so-
lùm demonstrare vellemus. Aliqua
ergo ex multis celeri calamo præli-
babimus.

§. I.

*Aliqua ex absurdis innumeris, quæ
ex lege reflexa procedunt inevi-
tabili consequentia, eviden-
ter, & facile convin-
cuntur.*

89. **E**X illa præter dicta sequitur
primò, nullam, aut ferè
nullam esse legem divinam, ne ip-
sam quidem naturæ legem, quæ sit
incommutabilis, & uniformis, ut
illam Augustinus appellat: sed om-
nis, ipsa etiam naturæ lex, mul-
tiplex erit, varia, ac mutabilis, ma-
ximè in via Probabilistarum, apud
quos adeò faciles, atque frequentes
sunt ignorantia inculpabiles, ac in-
vincibiles, etiam ipsius juris natu-
ralis.

*Aug. li. 83.
qq. q. 27 &
sæpe alias.*

90. Sequela patet: nam si quili-
bet error invincibilis, aut probabilis
in sensu Probabilistarum, negans in-
honestatem alicujus actionis, inducit
necessariò legem reflexam, per quam
talis actio approbatur; ex quo evi-
denter sequitur, eam re ipsa non pro-
hiberi per legem Dei primariam, ac
directam, sed exceptam ab illa esse,
ita ut nullam omninò malitiam con-
trahat, ne materialem quidem; con-
sequens est, ut actio, quæ intrinse-
cè, & in se est bona Petro, eadem
prorsus sit mala Paulo, hoc anno bo-
na, & in sequenti mala, immò mane
peccatum, vespere opus honestum,
apud has gentes licitum, apud illas
illicitum, rudibus turpe, doctis lau-
dabile; aut vice versa passim omnia
contingent pro sola variatione opi-
nionum, aut judiciorum hominum,
etiam errantium, quæ quanta sit, &
qualis, nemo non novit. Lex ergo
naturalis dampnans cò tractum exem-
pli gratia, ut usurarium, aut Simo-
niacum, tantundem variationis pas-
sim subibit, idque non falsò, & in-
mente hominum ita per errorem
putantium, sed re ipsa, verè, & in
se, quandoquidem re ipsa prohibet,
aut